

ISROIL-FALASTION MOJAROSI FONIDA YAHUDIY VA FALASTIN XALQLARINING IDENTIFIKATSION TO'QNASHUVI

Annayev Samad Turaqul o'g'li

Jahon iqtisodiyoti va diplomatiya univertiteti magistri

Telefon:+998995301802

E-mail:samadannayev@gmail.com

<https://doi.org/10.5281/zenodo.8397847>

Annotatsiya

Yaqin Sharq, xususan, hozirgi Isroil va Falastinni qamrab olgan mintaqa bir necha o'n yillardan buyon global dunyoning diqqat markazida bo'lib kelmoqda. Isroil-Falastin mojarosining hozirga qadar davom etishida yahudiylar va falastinliklar o'rtasidagi chuqur identifikatsion to'qnashuvning mavjudligi muhim belgilovchi faktor sifatida ko'zga tashlanadi. Mazkur tezis ushbu identifikatsion to'qnashuvining tarixiy, diniy, ijtimoiy hamda siyosiy jihatlarini tahlil qilish, ushbu masalaning tinchlik va birgalikda yashash uchun ahamiyatini yoritishga qaratilgan.

Kalit so'zlar: identifikatsion to'qnashuv, davlat, xalq, guruh, hudud, mintaqa, yahudiy, musulmon, falastinlik

Tarixiy kontekst

Yahudiylarning hudud bilan bog'liq aloqasi uch ming yildan uzoqqa borib taqaladi. Ular qadimgi Isroil va Yahudiyani o'zlarining tarixiy va ma'naviy vatani sifatida bilishadi (Morris, 2011). Milodiy 70-yilda Ikkinchi Ma'bad rimliklar tomonidan vayron qilinganidan so'ng yahudiylarning katta qismi tarqalib ketgan bo'lsada, yahudiy diasporasi mazkur hududda doimiy ravishda yashab kelishgan.

Falastinliklar o'zlarining ildizlarini turli guruhlarga, jumladan kanyonliklarga, filistinlarga va arablarga bog'lashadi. VII asrdagi arab musulmonlari istilosi, garchi turli jamoalar saqlanib qolgan bo'lsada, mintaqani asosan arablashtirgan (Xolidi, 2017).

Mintaqaning diniy ahamiyati

Yahudiylar uchun bu mintaqa, ayniqsa Quddus, qadimiy ibodatxonalar va G'arbiy devor joylashgan joy o'laroq ulkan diniy ahamiyatga ega (Gelvin, 2015). Musulmonlar uchun Quddus Al-Aqso masjidi joylashgan va Muhammad payg'ambarning osmonga ko'tarilish joyi sifatida e'zozlanadi (Armstrong, 2016).

Hududning diniy ahamiyati identifikatsion to'qnashuvni murakkablashtiradi, chunki ikkala guruh ham o'zlarining ushbu yerga bog'liqliklarini ilohiy belgilab qo'yilgan va muhokama qilinmaydigan mavzu deb bilishadi.

Ijtimoiy-siyosiy o'lchovlar

Zamonaviy nizoning urug'lari XIX asr oxiri va XX asr boshlarida sionizm harakatining kuchayishi ortidan ekilgan (Herzl, 2019). 1917-yildagi Balfur deklaratsiyasi esa keskinlikni yanada kuchaytirdi (Said, 2021). 1947-yilgi BMTning bo'linish rejasining arab rahbarlari tomonidan rad etilishi va keyingi 1948-yilda boshlangan arab-isroil urushi Naqbagga olib keldi (Pappe, 2016).

1990-yillardagi ikki davlat yechimiga qaratilgan Oslo kelishuvlari identifikatsion to'qnashuvining naqadar chuqurligini ko'rsatdi (Tessler, 2019). Quddus, qochqinlar, chegara va aholi punktlari masalalari bahsliligicha qolmoqda.

Identifikatsion masalaning tinchlik uchun ahamiyati

Ushbu masalada har qanday tinchlik tashabbusi muvaffaqiyatli bo'lishi uchun identifikatsion muammolarni hal qilib olish zarur. Bunda o'zaro bir-birining mantig'ini tushunish va murosaga kelish juda muhimdir.

Ikkala xalq ham o'z taqdirini o'zi belgilash huquqidan foydalanishi mumkin bo'lgan ikki davlat yechimi ko'pincha eng maqbul yechim sifatida taklif qilinsa-da, chuqur identifikatsion to'qnashuv uni amalga oshirishni murakkablashtiradi. Ikki millatli davlat yoki konfederatsiya kabi muqobil yechimlar ham ikki xalq o'rtasidagi identifikatsion to'qnashuvga yuzma-yuz keladi.

Xulosa

Yahudiylar va falastinliklar o'rtasidagi identifikatsion to'qnashuv Yaqin Sharqdagi uzoq davom etgan mojaroni tushunish uchun markaziy o'rin tutadi. Tinchlik yo'li qiyin bo'lib qolayotgan bo'lsa-da, har ikki tomonning chuqur o'rnashib ulgurgan narrativlari va e'tiqodlarini tan olish va ularga murojaat qilish juda muhimdir. Faqat o'zaro tushunish va murosaga kelish xohishi orqali doimiy yechimga erishish mumkin.

References:

1. Armstrong, K. (2016). Jerusalem: One City, Three Faiths. New York: Ballantine Books.
2. Gelvin, J. (2015). The Israel-Palestine Conflict: One Hundred Years of War. Cambridge: Cambridge University Press.
3. Herzl, T. (2019). The Jewish State. New York: Dover Publications.
4. Khalidi, R. (2017). Palestinian Identity: The Construction of Modern National Consciousness. New York: Columbia University Press.
5. Morris, B. (2011). Righteous Victims: A History of the Zionist-Arab Conflict, 1881-2001. New York: Vintage.
6. Pappé, I. (2016). The Ethnic Cleansing of Palestine. Oxford: Oneworld.
7. Said, E. (2021). The Question of Palestine. New York: Vintage.